

EKSPLOATACIJA RADA / TRGOVINA LJUDIMA / ROPSTVO DANAŠNJEG DOBA

Trgovina ljudima ima mnogo oblika, prisutna je u različitim oblastima i utiče na brojne društvene slojeve. Reč je o ozbiljnom zadiranju u osnovna ljudska prava i ljudsko dostojanstvo, kao i složenom krivičnom delu zasnovanom na eksploataciji. Jedan od pojavnih oblika trgovine ljudima je i eksploatacija rada koja je prisutna u svim savremenim društvima.

U borbi protiv trgovine ljudima inspektori rada u postupcima inspekcijskih nadzora utvrđuju takođe pokazatelje prinudnog rada i eksploatacije rada.

Kod eksploatacije rada zaposlenih je reč o povredi osnovnih prava zaposlenog (poslodavac na primer više meseci ne isplaćuje zaradu u celini ili je isplaćuje samo delimično, ne isplaćuje regres, ne plaća obavezne doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje, dešava se kršenje radnog vremena i slično), a što je utvrđeno članom 196 slovenačkog krivičnog zakonika. Povreda osnovnih prava zaposlenih može da bude jedan od pokazatelja trgovine ljudima radi prinudnog rada.

ZAKONODAVNI OKVIR

U Republici Sloveniji je krivično delo trgovine ljudima utvrđeno članom 113 slovenačkog krivičnog zakonika – *Kazenski zakonik (Uradni list Republike Slovenije (Službeni list Republike Slovenije), br. 50/12 – zvanični prečišćeni tekst, 6/16 – ispr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21 i 186/21, u daljem tekstu: KZ-1).*

Budući da je krivično delo trgovine ljudima definisano kao skup tri elementa, važi da se žrtvom trgovine ljudima može smatrati svako lice izloženo (bar) jednom postupanju i protiv kog je upotrebljeno (bar) jedno od sredstava u (bar) jednu od svrha eksploatacije.

Osim toga slovenačko zakonodavstvo sadrži i mnoge druge propise i zakone koji su neposredno ili posredno povezani sa borbom protiv trgovine ljudima, kao i zaštitom žrtava i pružanjem pomoći žrtvama. To su na primer slovenački zakon o ratifikaciji Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima – *Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (Uradni list Republike Slovenije – Mednarodne pogodbe (Službeni list Republike Slovenije – Međunarodni ugovori), br. 14/09), zakon o krivičnom postupku – Zakon o kazenskom postupku (Uradni list Republike Slovenije, br. 176/21 – zvanični prečišćeni tekst, u daljem tekstu: ZKP), zakon o državnom tužilaštvu – Zakon o državnom tožilstvu (Uradni list Republike Slovenije, br. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19, 139/20 i 54/21), zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih dela – Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (Uradni list Republike Slovenije, br. 101/05, 114/06 – ZUE i 86/10), zakon o strancima – Zakon o tujcih (Uradni list Republike Slovenije, br. 91/21 – zvanični prečišćeni tekst i 95/21 – ispr., u daljem tekstu: ZTuj-2), zakon o zapošljavanju, samozapošljavanju i radu stranaca – Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list Republike Slovenije, br. 91/21 – zvanični prečišćeni tekst, u daljem tekstu: ZZSDT), zakon o prijavi prebivališta i boravišta – Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list Republike Slovenije, br. 52/16, 36/21 i 3/22 – ZDeb), zakon o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju – Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list Republike Slovenije, br. 72/06 – zvanični prečišćeni tekst, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUIF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUIF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk i 15/22), zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična dela – Zakon o odgovornosti pravnih*

oseb za kazniva dejanja (Uradni list Republike Slovenije, br. 98/04 – zvanični prečišćeni tekst, 65/08 i 57/12), zakon o radu – Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list Republike Slovenije, br. 21/13, 78/13 – ispr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US i 15/22, u daljem tekstu: ZDR-1), zakon o zaštiti od diskriminacije – Zakon o varstvu pred diskriminacijom (Uradni list Republike Slovenije, br. 33/16 i 21/18 – ZNOrg), zakon o prekograničnom pružanju usluga – Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list Republike Slovenije, br. 10/17 i 119/21, u daljem tekstu: ZČmIS)...

Međunarodno zakonodavstvo

Međunarodni pravni dokumenti kojim je definisana trgovina ljudima jesu Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala i Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom (Protokol iz Palerma), Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, Direktiva 2011/36/EU, Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu i Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 105 o ukidanju prinudnog rada.

U skladu sa članom 4 Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (2005) trgovina ljudima znači vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem u cilju iskorišćavanja. Iskorišćavanje, u najmanju ruku, treba da uključi iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prinudni rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa.

Konvencija time definiše trgovinu ljudima kao kombinaciju sledeća tri elementa:

postupanje: ono što je učinilac učinio, tj. vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica;

sredstvo (upotreba): način na koji je to učinjeno, tj. uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem u cilju iskorišćavanja;

svrha: zašto je učinio, tj. radi iskorišćavanja prostitucije drugih lica ili drugih oblika seksualnog iskorišćavanja, prinudnog rada ili pružanja usluga, služenja, ropstva ili prakse slične ropstvu ili vađenja ljudskih organa.

Definicija trgovine ljudima utvrđena je i Direktivom 2011/36/EU u kojoj je navedeno:

1. Države članice preduzimaju odgovarajuće mere kojim obezbeđuju da su sledeći namerni postupci kažnjivi: vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uključujući razmenu ili prenos kontrole nad tim licima, uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem.
2. Stanje ugroženosti podrazumeva položaj u kome predmetno lice nema drugu stvarnu ili prihvatljivu mogućnost osim da prihvati zloupotrebu.

3. Iskorišćavanje, u najmanju ruku, uključuje iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prinudni rad ili pružanje usluga, uključujući prosjačenje, ropstvo ili prakse slične ropstvu, služenje, iskorišćavanje kriminalnih aktivnosti ili vađenje ljudskih organa.

4. Pristanak žrtve trgovine ljudima na namerno ili stvarno iskorišćavanje ne uzima se u obzir kada su korištena bilo koja sredstva iz stava 1.

5. Kada postupanje iz stava 1 uključuje dete, ono se smatra krivičnim delom trgovine ljudima i kada nije korišteno ni jedno sredstvo iz stava 1.

6. Za svrhe ove direktive dete je svako lice mlađe od 18 godina.

UZROCI KOJI PODSTIČU TRGOVINU LJUDIMA

Pojedinac u stvarnom životu može da bude brzo doveden u zabludu i prevaren da prihvati uslove rada koji se naknadno pokažu drugačijim i lošijim od onih obećanih. To znači da se nije dobrovoljno opredelio za taj rad jer u stvari nije poznao prave okolnosti rada. Kada zaposleni želi da napusti radno mesto, to ne može da učini jer će biti izložen pretnjama, kaznama, oduzimanju imovine i ostalim negativnim posledicama ukoliko ne obavi posao. Prinuda ne podrazumeva samo fizičku pretnju ili fizičko nasilje već i pretnju da zaposleni ne primi zarađenu zaradu i slično. Usled takvih okolnosti oseća se ugroženo i istraje u radnom odnosu u kom ga poslodavac iskorišćava i u kom u normalnim okolnostima ne bi istrajavao. Mada uzroka za trgovinu ljudima ima mnogo i mada su oni različiti, ti uzroci povezani su sa različitim društvenim pojavama, događajima i okolnostima koji utiču na život zajednice. Pri tome su ključne ekonomska i socijalna nejednakost, i to kako u zemljama porekla tako i u zemljama odredišta.

ZAŠTO ŽRTVE NE PRIJAVE EKSPLOATACIJU

Važan razlog zbog kog žrtve ne prijave takva krivična dela jeste finansijska zavisnost od lica koja ih iskorišćavaju. Žrtve u zamenu za eksploataciju (prinudni rad, eksploatacija rada i slično) primaju deo naknade za rad radi otplate dugova, troškova i slično, ali pod uslovom da prihvate interna pravila. Budući da je ta naknada za rad još uvek veća od iznosa koji bi žrtva zaradila u zemlji porekla, žrtve u postupcima identifikacije često čak i ne vide sebe kao žrtve trgovine ljudima i obično ne žele da učestvuju u policijskim postupcima.

Često uočena taktika kontrole koju koriste trgovci ljudima takođe obuhvata nuđenje posla potencijalnim žrtvama u inostranstvu sa uključenim besplatnim prevozom ili zajmom poslodavca. Kada žrtve stignu na odredište, postanu svesne da oglašavani posao ne postoji ili da je drugačiji od onog koji im je predstavljen. Na taj način ostanu zatočeni i pokušavaju da otplate dug svojim radom.

PRIVREDNE GRANE U KOJIM MOŽE DA DOĐE DO PRINUDNOG RADA, ODNOSNO EKSPLOATACIJE RADA

Prinudni rad je često vezan za privredne grane u kojim je zaposlen velik broj nekvalifikovanih i relativno loše plaćenih stranih radnika, na primer građevinarstvo, ugostiteljstvo, poljoprivreda, delatnost prevoza, logistika, šumarstvo, prehrambena industrija i brojne druge grane. Naročito je čest u granama u kojim poslodavci u velikom obimu unajmljuju slovenačke ili strane podizvođače i imaju lošiji pregled nad uslovima rada tih zaposlenih. Tako može da postoji rizik da pojedinačno preduzeće bude povezano

sa trgovinom ljudima radi prinudnog rada. Najčešće se zapošljavanje zaposlenih vrši na osnovu oglasa za zapošljavanje i obrazovanje u novinama ili na webu. Tražioce zaposlenja interesuju takođe poslovne ponude poznatih ili nepoznatih lica. Sve veću ulogu pri tome imaju lica koja se bave posredovanjem u zapošljavanju i nemaju dozvole za obavljanje takve delatnosti, odnosno nisu upisana u evidenciju stranih poslodavaca.

POKAZATELJI PRINUDNOG RADA ILI EKSPLOATACIJE RADA

Prinudni rad je definisan Konvencijom br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu i Konvencijom br. 105 o ukidanju prinudnog rada.

Članom 2 Konvencije br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu definisano je sledeće: **prinudni ili obavezni rad je svaki rad ili usluga koja se zahteva od jednog lica pod pretnjom ma koje kazne i za koju se to lice nije ponudilo dobrovoljno.**

To znači da su za prinudni rad potrebna dva uslova, i to da je reč o radu ili usluzi koja je nekome dodeljena uz pretnju kaznom i da se takav rad ili usluga ne obavlja, odnosno pruža dobrovoljno (Konvencija br. 29 o prinudnom ili obaveznom radu).

Nadzorni organi MOR-a su oba uslova objasnili na način da pretnja kaznom podrazumeva i druge oblike kao što su: **fizičke sankcije; finansijske sankcije; psihološke sankcije; kazne gubitkom prava ili povlastica.**

Postoje i **emocionalne sankcije** kao što su: različite psihološke pretnje; pretnja prijavom policiji, do koje dolazi kada lice nema zakonit status.

Poznate su i **finansijske sankcije** u obliku dužničke zavisnosti: neisplata zarade; pretnja gubitkom posla ako lice odbije prekovremeni rad; prinuda oduzimanjem dokumenata i zastrašivanjem žrtve.

Prema mišljenju nadzornog odbora MOR-a, uslov dobrovoljnosti nije ispunjen ukoliko zaposleni prihvati posao jer je doveden u zabludu ili prevaren, odnosno ukoliko iz različitih razloga ne može da se opozove pristanak na rad (MOR, 2005).

Za žrtve trgovine ljudima koje se iskorišćavaju radi eksploatacije rada je karakteristično:

- da žive u grupama na istom mestu gde rade i da skoro nikad ili uopšte ne napuštaju to mesto;
- da žive u lošim i neodgovarajućim životnim uslovima (poljoprivredne i industrijske zgrade);
- da njihova odeća i obuća nisu pogodne za rad i da tokom obavljanja rada koriste slabu zaštitnu opremu;
- da im nedostaje hrane i da dnevni obroci nisu obezbeđeni;
- da nemaju pristup svojim naknadama za rad;
- da nemaju ugovor o radu i nisu prijavljeni u socijalno osiguranje;
- da prekomerno rade;
- da zavise od poslodavca, nemaju svoj prevoz, smeštaj i slično;
- da nikada ne napuštaju radno mesto bez poslodavca;
- da im je ograničena sloboda kretanja;

- da se bezbednosnim merama zadržavaju u radnim prostorijama;
- da su za nepridržavanje pravila disciplinovani kaznama, pretnjom da će ih prijaviti, da će im uzeti zaradu i slično, da su često izloženi uvredama, zloupotrebi, pretnjama i nasilju;
- da nemaju znanje za rad koji obavljaju, tj. da su nekvalifikovani radnici.

U slučaju trgovine ljudima radi prinudnog rada odraslih, navedeni pokazatelji će u kombinaciji sa ostalim pokazateljima (POSTUPANJE i UPOTREBLJENA SREDSTVA) ukazati na žrtvu trgovine ljudima ili krivično delo trgovine ljudima prema članu 113 KZ-1.

TI POKAZATELJI JESU:

a) uslovi za rad:

- zaposleni nema odgovarajuću spremu i iskustvo za obavljanje rada,
- poslodavac ne raspolaže ugovorom o radu prilikom nadzora,
- poslodavac ne plaća doprinose za zdravstveno i socijalno osiguranje,
- ugovor o radu je na jeziku koji zaposleni ne razume,
- zaposleni nema potrebnu dozvolu za rad što ga čini ugroženim,
- zaposleni ne zna gde živi i radi u Sloveniji,
- zaposleni navode da je prevoz koji obezbeđuje poslodavac jedini način na koji mogu da dođu na posao i sa njega,
- zaposleni prilikom dolaska na posao potpiše nov ugovor o radu (koji je drugačiji od prvobitno ponuđenog ugovora),
- postoji sumnja da je dokumentacija zaposlenog falsifikovana;

b) naknada za rad:

- zaposleni primaju nižu naknadu za rad od dogovorene, uopšte ne primaju naknadu za rad ili primaju naknadu za rad koja nije srazmerna naknadi koju za sličan rad prima većinsko stanovništvo,
- zaposleni mora da radi preko punog radnog vremena bez odgovarajuće naknade za takav rad,
- zaposleni mora da plati uslugu zapošljavanja ili prevoza,
- zaposleni je prinuđen da obavlja (neplaćeni) prekovremeni rad i izložen je pretnjama ukoliko ne obavi prekovremeni rad,
- zaposleni je prinuđen da plaća prekomerne iznose za smeštaj, hranu ili alat za rad, odnosno ti se troškovi odbijaju od njegove zarade,
- poslodavac zaposlenom nudi zajam ili akontaciju čime se sprečava da zaposleni napusti poslodavca,
- iz dokaza o isplati zarade proizlazi da se zarade svih zaposlenih isplaćuju na isti bankovni račun,
- zaposleni ne zna koliko iznosi njegova zarada,

- zaposleni kaže da je platio zaposlenje,
- prisutne su razlike između evidencija radnog vremena, obračuna zarada i izvoda iz banke;

c) odmori:

- radno vreme je definisano veoma neodređeno ili uopšte nije definisano,
- zaposleni mora da bude na raspolaganju za obavljanje poslova 24 sata dnevno, sedam dana u nedelji,
- zaposleni mora da obavlja rad u neuobičajeno vreme;
- zaposleni ne može da ima odmor, slobodan dan ili slobodno vreme ili da koristi godišnji odmor,
- zaposlenom se ne priznaje pravo iz radnog odnosa (plaćeni godišnji odmor),
- na radnom mestu je prikazan zvanični raspored radnog vremena, a u drugoj sobi, odnosno prostoriji postoji raspored stvarnog radnog vremena (na primer dvostruke evidencije radnog vremena),
- zaposleni navodi da nema godišnji odmor ili slobodne dane,
- zaposleni navodi da predugo radi;

d) bezbednost i zdravlje na radu:

- zaposleni mora da obavlja poslove i opasne poslove bez odgovarajuće zaštite ili u podstandardnim uslovima rada,
- zaposleni radi u nezdravoj radnoj okolini, u uslovima loše rasvete, loše ventilacije i grejanja, kao i neuređenog pristupa sanitarnim prostorijama,
- zaposleni pokazuje znake zloupotrebe ili pothranjenosti i/ili druge znake,
- zaposleni izgledaju iscrpljeni,
- zaposleni mora da radi bolestan, odnosno zaposlena trudnica mora da radi u visokoj trudnoći;

e) životni uslovi:

- zaposleni živi na području gde obavlja rad (na primer u radnoj prostoriji, odnosno skladištu nalaze se krevet ili dušek, kofer i/ili mnogi lični predmeti),
- zaposleni obavlja rad u prostorijama gde stanuje poslodavac,
- zaposleni je prinuđen da spava na radnom mestu,
- zaposleni živi u okruženju koje obezbeđuje poslodavac i koje nije pogodno za život (previše ljudi, odnosno zaposlenih u sobama, neodgovarajući higijenski uslovi, loše sanitarne prostorije),
- zaposleni živi kod poslodavca,
- uslovi života na poljoprivrednom gazdinstvu ili drugoj lokaciji gde je zaposlenim obezbeđen smeštaj u blizini radnog mesta su podstandardni;

f) drugo:

- zaposleni je prinuđen da radi nedozvoljene i ponižavajuće poslove,
- zaposleni mora da preda poslodavcu radnu dokumentaciju (na primer „dozvolu za rad“) ili drugu dokumentaciju (pasoš, ličnu kartu),
- kada se od zaposlenog traži lični dokument, ispada da je kod poslodavca ili ga poslodavac stavlja na uvid inspektoru,
- zaposleni i njegova porodica su izloženi fizičkom i/ili psihološkom nasilju (zaposleni ima modrice, posekotine, njegovoj porodici je zaprećeno da će morati da obavlja prinudni rad),
- zaposleni ima vidljive povrede (modrice, posekotine, opekotine od cigareta i slično),
- zaposleni navodi pretnje upućene njemu ili članovima njegove porodice (pretnje nasiljem ili prijavom državnim organima – policiji i slično),
- zaposleni pre dolaska u zemlju odredišta nije znao gde će raditi,
- zaposleni nema sređen pravni status (na primer migrant),
- zaposleni pripada grupi koja je diskriminisana ili nema ista prava u društvu (na primer romska zajednica),
- zaposleni ne govori lokalni jezik,
- zaposleni govori sa strahom o verskim ili kulturnim uverenjima,
- postoje vidljivi znaci koji ukazuju da zaposleni ne sme slobodno da napusti radno mesto (bodljikava žica, štapovi, naoružane straže ili druga slična ograničenja),
- zaposleni ne poznaje lokaciju gde radi ili uopšte ne zna gde radi,
- zaposleni nema pristup komunikacionim sredstvima (telefon, e-pošta, internet i slično),
- poslodavac se ponaša nasilnički,
- poslodavac kontroliše kontakte zaposlenog sa drugim licima ili insistira na odgovorima na pitanja u ime zaposlenih,
- poslodavac zabranjuje inspektoru da razgovara sa zaposlenim,
- poslodavac odgovara na sva pitanja u ime zaposlenih,
- zaposleni, odnosno radnik u preduzeću ne odgovara na pitanja i inspektoru kaže da pita poslodavca.

Strani zaposleni teško stiču poverenje u državne organe i takođe teže prijavljuju nepravilnosti. Često ne shvataju da su žrtve trgovine ljudima i ne žele da razgovaraju, naročito u prisustvu poslodavca. Plaše se da će ih poslodavac ili neko drugi od zaposlenih čuti. U postupcima inspeksijskih nadzora je važno da se obavi razgovor sa zaposlenim koji su prisutni i da ih se pita bar o njihovim naknadama za rad (zaradama, dodacima i slično), radnom vremenu i životnim uslovima.

Kada poslodavac učestvuje u nadzoru i stavi na uvid dokumente koji su pravnoformalno odgovarajući, to ne mora da znači da u stvarnosti ne iskorišćava zaposlene na različite načine.

Zaposlene treba upoznati sa njihovim pravima i dati im podatke o tome kako mogu da uspostave kontakt sa inspektoratom za rad (broj telefona, e-adresa), a osim toga treba ih upoznati sa mogućnostima traženja pomoći (leci, vizitkarte). Ukoliko fotografisanje ne privlači preveliku pažnju, inspektor može na primer da fotografiše životne uslove žrtve. Takođe je važno da inspektor ne koristi poslodavca kao prevodioca i da, ako je bilo kako moguće, upotrebi zvaničnog prevodioca.

Ukoliko inspektori u postupku inspekcijskog nadzora procene da s obzirom na utvrđene činjenice i okolnosti postoji sumnja na prinudni rad ili eksploataciju rada u vezi sa trgovinom ljudima:

- **treba o tome da obaveste kontakt tačku u inspektoratu Republike Slovenije za rad koja će u nastavku obavestiti kontakt tačku u policiji, a u hitnim slučajevima operativno-komunikacioni centar na broj telefona 113, i treba**
- **u slučaju da pronađu dete ili maloletno lice koje obavlja rad protivno propisima o tome odmah da obaveste centar za socijalni rad i kontakt tačku u inspektoratu Republike Slovenije za rad koji će postupiti u skladu sa svojim nadležnostima.**

POMOĆ ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

Zbrinjavanje žrtava trgovine ljudima obezbeđuju programi obezbeđivanja hitnog i bezbednog smeštaja žrtvama, kao i programi (re)integracije. Te programe sprovode nevladine organizacije na osnovu postupaka javne nabavke.

Za zbrinjavanje žrtava trgovine ljudima su nadležni ministarstvo unutrašnjih poslova i ministarstvo za rad, porodicu, socijalna pitanja i jednake mogućnosti koji pri tome saraduju sa nevladinim i humanitarnim organizacijama koje vrše konkretno zbrinjavanje. Smeštaj se žrtvama na početku obezbeđuje u okviru programa obezbeđivanja hitnog smeštaja, a kasnije se obezbeđuje, odnosno može da se obezbedi u okviru programa obezbeđivanja smeštaja na bezbednom mestu. Hitni smeštaj obezbeđuje nevladina ili humanitarna organizacija uz sufinansiranje ministarstva Republike Slovenije za rad, porodicu, socijalna pitanja i jednake mogućnosti. Žrtva prilikom obezbeđivanja smeštaja pismenom izjavom prihvata pomoć i smeštaj čime stiče prava i obaveze u vezi sa sprovođenjem programa. Obezbeđivanje smeštaja, pomoć i podrška nisu uslovljeni spremnošću žrtve da saraduje u prekrivičnom ili krivičnom postupku. Žrtvama su tokom obezbeđivanja hitnog smeštaja ponudeni dugotrajnija pomoć i obezbeđivanje smeštaja na bezbednom mestu. Smeštaj na bezbednom mestu obezbeđuje nevladina ili humanitarna organizacija. Žrtva pismenom izjavom prihvata pomoć i smeštaj čime stiče prava i obaveze u vezi sa sprovođenjem programa. Za žrtve koje su državljani država nečlanica Evropske unije je takav oblik obezbeđivanja dužeg smeštaja na bezbednom mestu uslovljen odobrenjem za boravak i odobrenjem za privremeni boravak. Tim žrtvama se posle isteka perioda od 30 dana za oporavak i razmišljanje u okviru programa obezbeđivanja hitnog smeštaja obezbeđuje smeštaj u okviru programa obezbeđivanja smeštaja na bezbednom mestu, i to na period važenja odobrenja za boravak. Žrtvi trgovine ljudima može da se izda odobrenje za privremeni boravak ukoliko je spremna da saraduje kao svedok u krivičnom postupku i ukoliko bi njeno svedočenje bilo važno, kao i u slučaju postojanja ličnih okolnosti koje opravdavaju njen boravak u Republici Sloveniji (ZTuj-2). Smeštaj u programu je dobrovoljan i za žrtve koje su državljani država nečlanica Evropske unije može da traje do kraja krivičnog postupka, dok rok za druge žrtve nije zakonski propisan. Uspešno se sprovodi

i projekat reintegracije koji je namenjen kako državljanima Republike Slovenije koji su kao žrtve trgovine ljudima tretirani u inostranstvu tako i državljanima država Evropske unije i državljanima država nečlanica Evropske unije koji su tretirani kao žrtve trgovine ljudima u prekrivičnom ili krivičnom postupku u Republici Sloveniji i zakonito borave u Republici Sloveniji. Reintegracija znači za žrtve prvi korak ka njihovom samostalnom životu bez nasilja, iskorišćavanja i kršenja ljudskih prava.

VAŽNI KONTAKTI / nacionalni institucionalni okvir

Ministarstvo unutrašnjih poslova:

Policija

Ukoliko sumnjate da postoji mogućnost trgovine ljudima radi prinudnog rada ili ukoliko ste u kontaktu sa potencijalnim žrtvama, obavestite policiju na broj telefona 113 ili anonimni broj telefona 080-1200 ili pošaljite anonimnu e-prijavu na <https://e-uprava.gov.si/podrocja/drzavadruzba/kazniva-dejanja/prijava-trgovine-z-ljudmi.html>

Nacionalna koordinatorica za boj proti trgovini z ljudmi (nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima)

Štefanova ulica 2 1501 Ljubljana
Broj telefona: +386 1 428 56 47

Služba za preprečavanje in boj proti trgovini z ljudmi (služba za sprečavanje trgovine ljudima i borbu protiv nje)

Štefanova ulica 2
1501 Ljubljana Broj telefona: +386 1 428 57 56
E-adresa: spbtl.mnz@gov.si

Specializirano.tozilstvo@dt-rs.si

Trg OF 13 1000 Ljubljana
Broj telefona: +386 1 434 19 35
E-adresa: specializirano.tozilstvo@dt-rs.si

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (inspektorat Republike Slovenije za rad)

Štukljeva cesta 44 1000 Ljubljana
Broj telefona: +386 1 280 36 60
E-adresa: gp.irsd@gov.si

Finančna uprava Republike Slovenije (finansijska uprava Republike Slovenije)

Generalni finančni urad (generalna finansijska kancelarija)
Šmartinska cesta 55
1000 Ljubljana Anonimni telefon 080 11 22
Broj telefona: +386 1 478 38 00
E-adresa: prijave.fu@gov.si